

Dosya

Aslında o kadar da önemli biri olmadığımız ortaya çıktığında neden üzülmüyoruz ki hemen? Bunu temel bir aydınlanma ânı olarak ele alabilsek daha iyi olmaz mı? İnanmak dediğimiz şey sonuçta insanın içinde başlattığı bir eylemdir ve güzelliğe ve aşka inanmak kadar ayrılığa da inanmak, hazır olmak gerekir. Yani her güzelliğin sonunda bir kopuş, bir ayrılık pusuda bekler. Madem öyle, o zaman başımıza gelen bu gibi tatsızlıklara, bizi kendi bilinmeyenlerimizle yüzleştiren hayırlı felaketler gözüyle bakmamız gerekmez mi?

AHLAT AĞACI

Dosya

OYUNCULARI NURİ BİLGE CEYLAN'I ANLATIYOR

Nuri Bilge Ceylan, ayrıntılara gösterdiği özenle bilinen ve her filminde oyunculara açtığı özel alanlarla hafızalarımızda yer eden bir yönetmen. Gerçeği filme alabilmek için oyuncularıyla kendine has yöntemlerle iletişim kuruyor, bazı oyuncuları sınırlarını aşmaları yönünde teşvik ediyor. Yönetmenin çalışma tarzını daha iyi anlamak için, yönetmenle yolları kesişmiş oyunculara deneme çekimlerinde, provalarda ve sette neler yaşadıklarını sorduk...

Doğu Demirkol

AMAAAN ENTEL ENTEL LAFLAR

Yapımcısı Zeynep Atakan benimle irtibata geçene dek, çok meraklısı olmadığım tarzda filmler yaptığını düşündüğümünden hiçbir filmi izlemişliğim yoktu. Bilmediğim bir numara beni defalarca aramıştı ama o zamanlar gece gündüz tacizine uğradığım müteahhitlerden, inşaat firmalarından biridir diye cevaplamadım ısrarla aramalarını. Sonra bir mesaj geldi bana, şöyle bir mesajdı: "Ben Zeynep Atakan, şu anda üzerinde ne var?" Şaka şaka, şunun gibiydi: "Ben Nuri Bilge Ceylan'ın yapımcısı Zeynep Atakan, kendisi seninle tanışmak istiyor, müsait olduğunda görüşebilir miyiz?" Bu mesajı okuduktan takribi üç saniye sonra, kuzenlerle dolu akraba ziyaretine uğramış evimizde curcunanın içinden çıkıp kendimi sakın bir odaya kilitlemiş, Zeynep Hanım'ı aramıştım. Nuri Bilge Ceylan hakkında hiçbir fikrim olmasına rağmen, yolda görsem tanımayacak kadar alakasız bir noktada olmama rağmen, dünya çapında bir yönetmen olduğu kulağıma çalınmıştı neticede... Aklıma hiçbir şekilde onunla bir iş yapma fikri gelmemişti ama tanışmak, muhabbet etmek zevkli olur diye düşündüm. Bana bir gün ve saat verdiler, normalde uyuduğum sabahın erken saatleriydi ama kalkarım sorun olmaz diye düşündüm. (Çekimlerde dört ay boyunca sabah ezanıyla uyanacağımdan haberim yok tabii.) Hocayla tanışmadan önce, konusu açılsaydı söyleyecek lafım olsun diye bütün filmlerini izleyeyim dedim ama sonra üşendim, gözümü en kısılardan birini kestirip *Uzak* filmi izledim. Hoca beni bizzat kendi karşıladı, son derece sıcak ve samimi bir tutumla karşılaştım ben de bir şımardım ve "Ya üstat, şu sanat manat işlerini bi' bırak artık yeaa..." dedim. Şaka şaka, karşıımızdaki insan beklediğimiz kadar havalı çıkmayınca biz kendimizi bir şey sanırsanız normalde, ama insanın karşısında NBC olunca, onun havalı

Dosya

davranmamasının gene kendi iyiliğinden olduğunu bilip daha da usturuplu ve saygılı olmak gerekiyor. Neticede güzel bir ilk izlenim bıraktı bende. Sonra yavaştan konuya girdi. Biraz hikâyeden bahsetti ve beni başrol için düşündüklerini, ama açıkçası bu kadar iri olacağını tahmin etmediğini söyledi. Ben de, "Başrol olur, yan olur, arkadan geçen adam olur, *Ahlat Ağacı*'nin ağacı da olabilir" dedim, "hepsi okey bana. Neticede dünya çapında değer gören bir iş yapıyorsunuz, bunun bir parçası olmaktan gurur duyuyorum."

Sonra bir provalar silsilesi başladı. Bana ilk Hatice sahnesini verdi ve çalışmamı istedi. Ben sinema konusunda profesyonel olduklarına inandığım bazı arkadaşlarımın yanlış yönlendirmeleriyle (bu sonunda ağlatacak kadar derin bir sahne, şurda alttan al, burda üzü, şurda sinirlen ve en sonunda da gözlerin dolsun falan dediler) sahneye olamayacak abartı duygular kattım ve sahneyi oynayıp kendimi videoya çektim. Prova için ofise gittiğimde henüz Hatice belli olmadığından Ebru Ceylan idareten Hatice'lik yapmak için hazır bulunmaktaydı yedek kulübesinde. Hoca bizi oynatıp kayda alacaktı fakat telefonu arızalandı falan, bişey oldu. Bi' türlü kayıt için uygun olunamıyordu ki ben başka çare olmadığını düşünüp sahneyi zaten kendim oynayıp kayda aldığımı, isterlerse onu izleyebileceğimizi söyledim. Tamam, dedi, aç izleyelim. Videonun çok da iyi olmadığını bildiğim için canım biraz sıkıncı ama hocanın tepkisi sıkıntıyı unutturacak şekilde hepten kalp kırıcıydı. "Bu ne, bu ne, kapat kapat kapat kapat..." dedi işkenceye uğramış gibi bir suratla. Adeta acı çekti izlerken ve galiba on saniye falan ancak dayanabildi. Sonra da bana sinemayla ilgili şu tarihe geçecek sözleri söyledi: "Sinema bir kelebek gibidir evlat, kanadı ne kadar renkli olursa ömrü o kadar kısa olur." Şaka yaptım gene, böyle bir laf etmedi, hem kelebeğin kanat/ömür oranı diye bir şey var mı onu da bilmiyorum zaten. Şuna benzer bir şey dedi işin aslı: "Burada ağacın altında, tenha bir ortamda konuşan iki insan var. Biz böyle bir muhabbeti uzaktan baktığımızda anlamayız hayatta. Hatta belki o kadar kısık sesle konuşulur ki diplerine kadar girip kulak kesilmemiz gerekir anlamak için. Sinemadaki seyirci de dışardaki gözden farksız ve onlara göstermek için yapılan her hareket fazla ve yapmacık olur." Tam olarak hatırlamasam da bu minvalde bir ilk ders geçirdiğimi söyleyebilirim.

Böyle başlayan süreç, Çanakkale'nin her köşesinde, dağ bayır demeden yaklaşık 200 km yürüdüğüm bir maratona uzandı. Yenice'de, Torasan'da, galiba hocanın çocukluğunun geçtiği yerlerde adım atmadığım kaldırım taşı kalmayana kadar yürüdüm. Bir noktada "Memleketini bu kadar özlediysen git gez be adam, böyle mi hasret giderilir!" der gibi olsam da çok mutlu bir süreçti benim için. Esasında ben oyuncu olmadığım ve hayatımın hiçbir döneminde Cannes veya Oscar hayallerim olmadığı için, hatta bu konularla dalga geçmeyi, bunların şakasını yapmayı da sevdiğim için, hocayla ilk görüşmemden setin son gününe kadar hiçbir zaman gerilip de anksiyeteye mahal vermedim. Bu rahatlık da sağlıklı bir iletişim kurmama vesile oldu kanımca setteki herkesle.

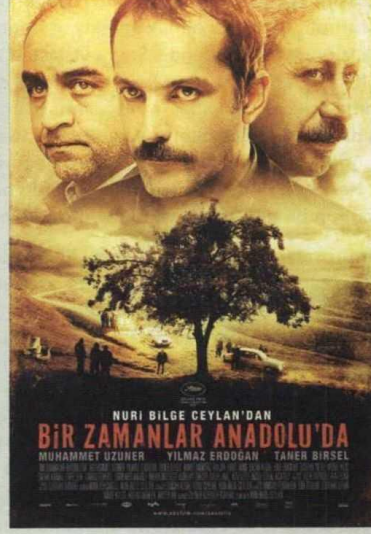
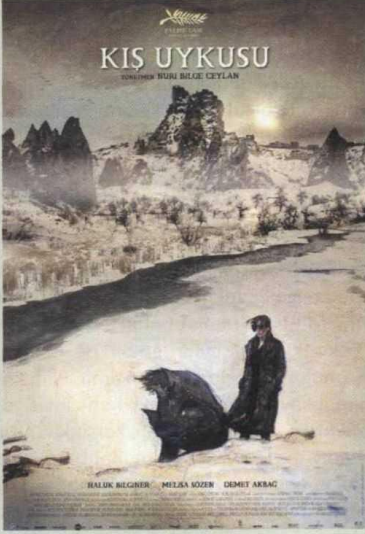
Çekimler boyunca birçok oyuncunun hocayla çalışırken zorlandıklarına şahit oldum ve bunu çok normal karşıladım. Çünkü onlar da bu konuda bir şeyler biliyordu, alıştıkları ve defalarca gidip geldikleri bazı yollar vardı fakat burada her şey bambaşkaydı. Benim içinse bu konuda hiçbir

tecrübe sahibi olmamak bir avantaj oldu. "Yüz kez çekim alan yönetmen mi olur yuh!" gibi şeyler diyemedim hiç çünkü tanıdığım ilk yönetmendi. Bu işin normali bu zannediyordum. Hoca bir keresinde "Oyunculuk kişinin kendine yaptığı bir yolculuk" dediğinde, "Amaaaan entel entel laflar" diye düşünmüştüm başlarda. Sonra sonra karakterin içine girdiği farklı durumlarda neler hissedeceğini bulmak için kendime o duyguları yaşatmak üzere hayal gücüme başvurduğumda anladım ne demek istediğini. Bu NBC ile çalışmanın en zevkli yanıydı. O durumda öyle mi davranır, böyle mi davranır, insanlar varken o kadar da belli etmez ama içten içe bozulabilir falan gibi insan ruhunu ve davranışlarını irdeleyen muhabbetler... Hiç unutamadığım ve beni en çok etkileyen şeylerden biri de, hocanın yazar sahnesinde, benim yaptığım işe olan ama adını koyamadığım iştahımın kaynağını özetlediği konuşmasıydı. Yazar sahnesindeki uzun ve yer yer ağdalı, karşılıklı birbirimizin siniriyle oynadığımız o masa başı muhabbetinin yirminci çekiminde falan ben artık monoton bir moda girmiştim ve sahne hocanın istediği gibi akıyordu bir türlü. Hoca dedi ki, "Sen artık bu cümleleri söyleyeyim de benden çıksın, sıra karşı tarafa geçsin der gibi oynuyorsun, halbuki aldığımız her take senin yeni bir şeyler denemen için bir fırsat. Her seferinde başka bir yol deneyip başka bir duyguyu yaşayabilirsin." Bu aslında insanın neden oyunculuk yapmak istediğinin bir özeti galiba. Her türlü duyguyu yaşayabilme fırsatı. Böyle bir filmde olmasam, babasının kötü şöhretinden utanan ve ondan nefret eden bir gencin, babasının intihar ettiğini gördüğünde nasıl bir tepki vereceğini, arkasını dönüp gitmeye çalışırken, gidemeyip geri dönerken, aslında öldüğünü anladığında nasıl karmaşık hislerle boğuşacağını asla düşünme fırsatı bulamazdım galiba.

Benim için bu dünyadaki en özel insanlardan biri **Nuri Bilge Ceylan**. Bana böyle önemli bir filmde bulunma şansını tanıdığı için, danıştığım her konuda fikir verdiği, destek olduğu için, hoş sohbeti ve güler yüzü için kendisine defalarca teşekkür eder, saygılarımı sunarım...

*Söyleyecek lafım
olsun diye bütün
filmlerini izleyeyim
dedim ama sonra
üşendim, gözüme
en kısıalardan birini
kestirip Uzak filmini
izledim.*

Dosya

Haluk Bilginer

İNSANIN HALLERİ

Cannes'da, filmin izleneceği salona girdiğimiz andan itibaren, sanki film gösterilmiş de tebrik alkışı alıyormuşuz gibi, alkışlar yağmuruna tutulmuştu. Film bittikten sonra da, alkışlar dakikalarca devam etti. Film üç saat on altı dakikalık bir film, izlemenin sabır gerektirdiği düşünülür genelde. Jüri başkanı da öyle düşünmüş olmalı, fakat film bittikten sonra yanımıza gelip, keşke iki saat daha devam etseydi de daha fazla izleyebilseydik demişti.

Senaryoyu ilk okuduğumda, dürüst, namuslu, eleştirisi –ve özeleştirisi– bol bir senaryo olduğunu düşündüm. Okuduktan sonra Nuri Bilge'yi de kutladım. Türk aydını bu denli sözünü sakınmadan resmedilmemişti çünkü; eleştirisini sakınmıyordu senaryo. Kendimden, başkalarından, tanıdıklarımın çok şey buldum senaryoda. Çünkü insan hakkında, insanın halleri hakkındaydı. Aydın da hepimiz gibi biriydi. Yazan Nuri Bilge gibi biriydi, izleyen seyirciler gibiydi, herkes gibiydi. Bir şeyler yapmak istiyordu Aydın ama yapamıyordu. Yeteneği engel oluyordu buna. Enerjisi yetmiyordu. İsteği, şevki yetmiyordu. Yapamıyordu sadece. Bahanesi çoktu. Böylece kış uykusuna yatmış bir karakterdi Aydın, kız kardeşiyle, karısıyla, bir otelde. Kötü niyetli bir adam değil, ama otelde kalmak, yalnız olmak, belli yüzleşmeler için, çatışmalar için zemin hazırlıyor olmalı. Aydın karakteri ve genel olarak senaryoyu evrensel bulmuştu. İnsan olmaya dair bir film olduğundan, yıllar sonra, farklı coğrafyalarda da izlenecek. Ben Aydın karakterini canlandırmaktan ve Nuri Bilge ile çalışmaktan dolayı, son derece mutluyum.

Muhammet Uzuner

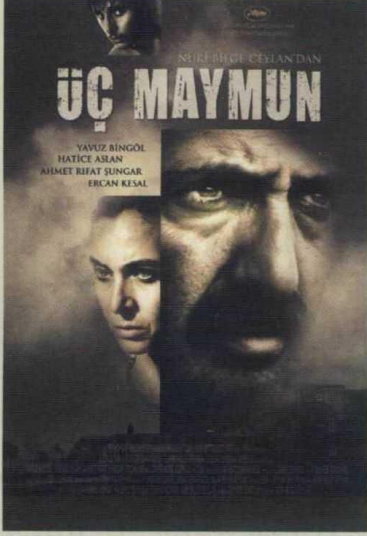
HAYATLA KURULAN GERÇEK İLİŞKİ

Nuri Bilge Ceylan sineması benim için iyi bir hikâye anlatıcılığı ifade ediyor. Sinematografiden ödün vermeden karakterlerin yolculuklarını mükemmel anlatıyor. Seyirci olay örgüsünü yakalamaya çalışırken farkında olmadan karakterlerin dünyasına giriveriyor ve oradan da çıkamıyor. Zannediyorum ki bu durum bir sinemacı olarak hayatla ve kendisiyle kurduğu gerçek ilişkinin sonucu.

Bir Zamanlar Anadolu'da filmine ilginç bir şekilde dahil oldum. Filmin kast direktörü beni aradı ve aslında başrol kastının tamam olduğunu ama yönetmenin başka roller için beni görmek istediğini söyledi. Ben de sevine sevine gittim. Görüşmede Ercan Kesal da vardı. Bir süre sonra Nuri Bilge ve Ercan Abi bakışıp kaş göz etmeye başladılar. Ben neler olduğunu anlamaya çalışırken gülüştüler. Nuri Bilge, Ercan Abi'ye dönüp "Doktor değil mi Muhammet?" deyince "Doktor kim?" dedim. Yine gülüştüler ve bir deneme yapılmasına karar verildi. Set süreci çok zor ve yorucu. Uzun saatler çalıştık. Filmin yarısı gece olduğu için çok üşüdük. Hayatım boyunca bir daha bu kadar üşümeyeceğimden emin olduğum bir an oldu. Nuri Bilge akla ilk gelenle yetinmediği için araştırmayla dolu bir çekim süreci oldu. İlk günler aynı dili konuşmadığımız için daha gerilimliydi. Ama sonuçta hiçbir şeyi gözden kaçırmayan bir yönetmenle karşı karşıya olduğumu anladığımda her şey daha kolaylaşmıştı.

Nuri Bilge'nin zamana karşı çok özgür olması beni etkiledi. Hem çok titiz hem de yaptığı işe saygı ve sevgi ile yaklaşan bir insan. Gündelik anlamda bir ilişkimiz olmasa da her karşılaştığımızda çekimler sanki dün bitmiş gibi sıcak ve samimi hissederim.

Dosya

Bir yönetmen olarak ne istediğini, oyuncudan ne alabileceğini, oyuncunun neye ihtiyacı olduğunu çok iyi sezinleyebiliyor.

Hatice Aslan

İYİ SAHNENİN KOKUSU

Nuri Bilge Ceylan sinemasını çok dürüst ve gerçekçi buluyorum. Onu, insanın iç dünyasını yüze çıkarmak konusunda çok başarılı bir sinemacı olarak görüyorum. İnsanı bu denli iyi anlamasını da özgür düşünce yapısına bağlıyorum. Hayalciliği ile gerçekçiliği arasında bir denge yakalamak konusunda çok usta. Bir yönetmen olarak ne istediğini, oyuncudan ne alabileceğini, oyuncunun neye ihtiyacı olduğunu çok iyi sezinleyebiliyor. İlk filmimde Nuri Bilge ile çalıştığım için kendimi çok şanslı hissediyorum. Oyuncu seçimi yapılırken kadın oyuncuyu kolay bulacaklarını düşünmüşler ama en zor süreç o olmuş. Birkaç görüşme sonucunda *Üç Maymun*'a dahil oldum. Son görüşmemizden birkaç hafta sonra da çekimlere başladık.

Üç Maymun'un seti çok hareketliydi. Ercan Kesal ile karşılıklı sahnemiz için Yoros Kalesi'nde çekim yaptığımız sırada yağmur başladı. Hemen orada bir mağaraya sığındık ve Nuri Bilge'nin güzel sohbetine dahil olduk. Yağmur dindikten sonra etrafta bir berber bulduk. Kadın kuaförü bulmak mümkün değildi. Berber bana biraz tuhaf davrandı. Meğer insanlar o kaleye hayat kadınlarıyla çıkıyorlarmış. O önyargıyla karşılaşmak beni çok üzmüştü.

Nuri Bilge Ceylan'ın gerçekliği yakalama refleksi çok yüksektir. Bazen provalar sırasında kamerayı açık bırakıyor ve sahneyi prova ederken çok gerçek sahneler elde edebiliyordu. Yavuz Bingöl'ün sabah çekilecek bir sahnesi vardı. Odasına gidip uyuyunca odasına set kuruldu ve Yavuz'u gerçekten uyandırdılar. Nuri Bilge Ceylan iyi sahnenin kokusunu çok uzaktan alabiliyor.

Hazırlayan:

Nurhak Kaya ~ Muhsin Topyıldız